

Revers

CÀBALA

Històries llegendàries dels cabalistes catalans

Els pilars cabalístics de Girona i Barcelona coincideixen amb una època daurada de Catalunya

El dia del

Barcelona. Dissabte, 3 de juny de 2023. 05:30

Tems de lectura: 6 minuts

Opel Service

Sustituye tu batería, 20% de descuento hasta el 30 de junio. Corre antes de que se acabe

opel

[Read More](#)

La càbala medieval va tenir a Catalunya dos grans centres, el de Girona i el de Barcelona. I tots dos van tenir una importància que es va estendre per Europa i fins i tot el Pròxim Orient. Coincideixen amb **una etapa d'or de la Catalunya medieval.**

Revers

PUBLICITAT

Una descripció fàcil de la càbala és dir que és la mística hebrea, però no aclareix gaire les coses. La càbala no és religió, i té aspectes que l'acosten a la filosofia, però sí que està imbricada totalment en la cosmovisió jueva, una de les antigues que ha arribat fins a l'actualitat. Resumint, la càbala respon a dues grans preguntes: **com es va formar el món, i com funciona l'ànima** (sovint entesa com la psique). Tot això ho explica a través de l'arbre de la vida i les 10 sefirot, i amb els conceptes de l'Eín Sof (Infinit, que és el que hi ha quan s'acaba l'univers, Déu) i el Tsim-Tsum (la contracció inicial que va haver de fer l'infinit per crear el cosmos, que alguns identifiquen amb el Big Bang). I alerta que això va permetre a Albert Einstein imaginar la teoria de la relativitat. També s'ha dit que l'Eixample de Barcelona té la forma de l'arbre de la vida posat en horitzontal.

Et pot agradar

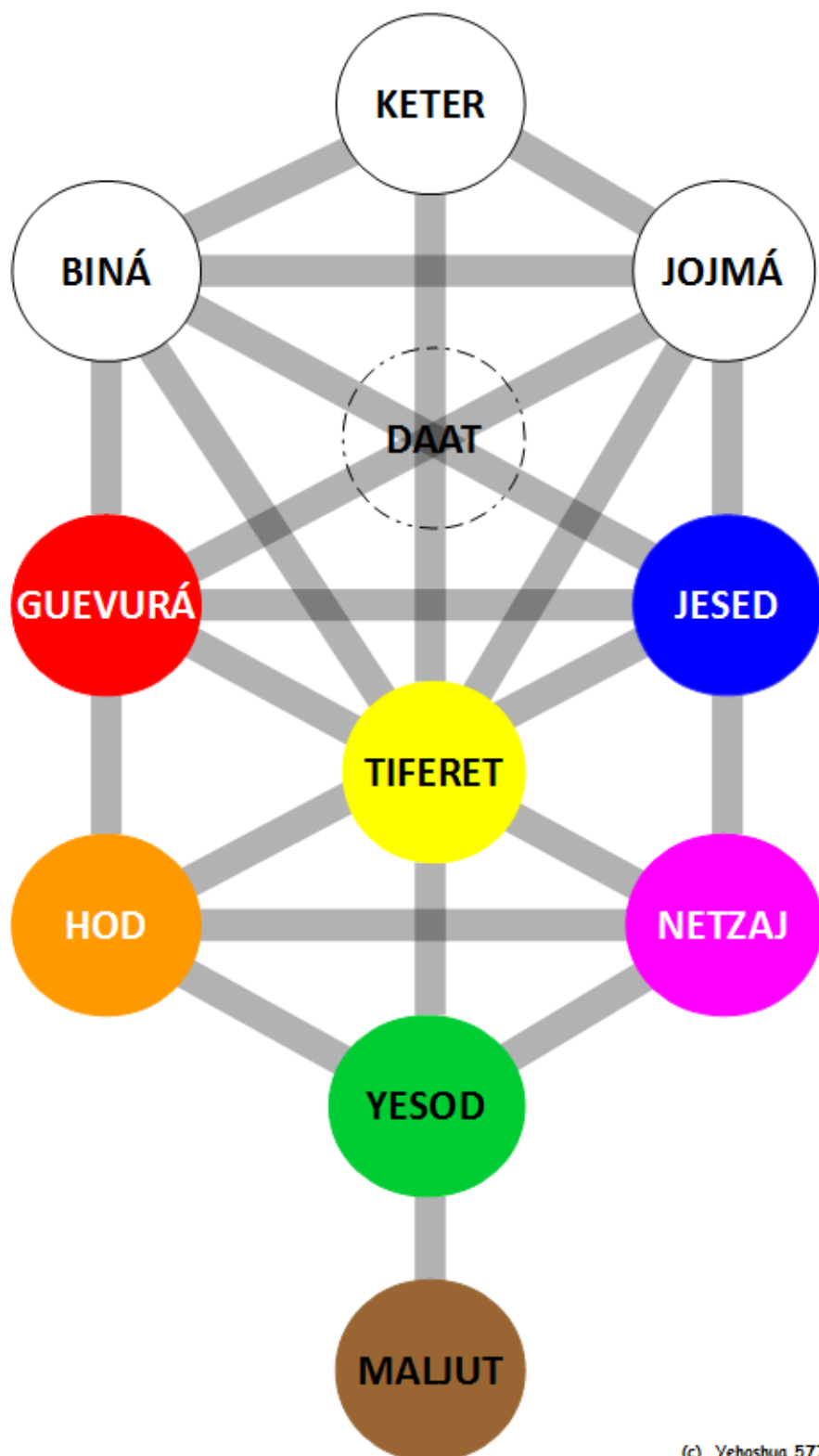
Enllaços Patrocinats per Taboola

El Gobierno instalará paneles solares en tu tejado si vives en una de estas 11 provincias

Ayudas Solares 2023

de salut
Revers
El Nacional.cat

(c) Vehoshua 5775

Arbre de la vida de la Càbala, amb les sefirot

Revers

PUBLICITAT

Bonastruc ça Porta, el metge de Jaume I

Girona va ser el centre del que se'n diu la càbala teosòfica, és a dir que barreja ciència i misticisme per intentar resoldre a les dues preguntes. Utilitzaven per a això una càbala teòrica. A Girona, que estava en aquella època lligada a la càbala provençal, apareixen personatges del nivell de Bonastruc ça Porta (1194-1270) -conegut també com a Nahmànides o amb l'acrònim Ramban-, i d'Isaac el Cec (1160-1235).

PUBLICITAT

N

Bonastruc ça Porta (no confondre'l amb Rambam, que seria el cordovès Maimònides), era metge del rei Jaume I. És conegut internacionalment i **té fins i tot un carrer a Jerusalem**. A més de cabalista i metge era també poeta i filòsof, com correspon a una època en què les disciplines no estaven compartimentades. Ramban representa precisament la tradició de pensament jueva oposada a Maimònides, que tenia una forta influència de la filosofia d'Aristòtil, i en canvi el català s'oposava als filòsofs grecs. Aquestes qüestions polaritzaven al segle XII els debats entre els savis jueus.

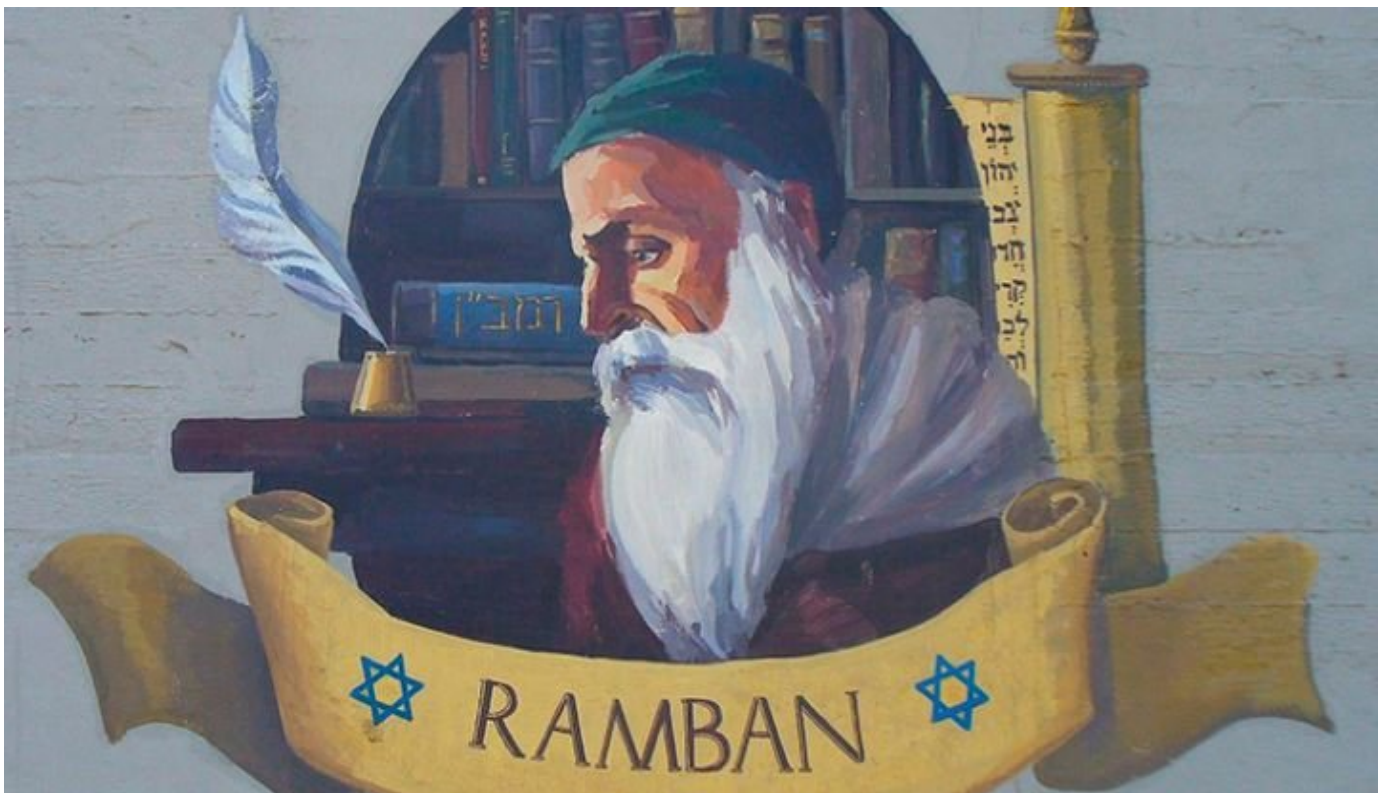
PUBLICITAT

Revers

Carrer Ramban a Jerusalem Viquipèdia

Bonastruc ça Porta va evitar sempre fer una exposició pública de la càbala, i la reservava als seus deixebles. Però intentarem aprofundir-hi. S'inscriu plenament en la tradició teosòfica, i va introduir conceptes com la necessitat d'incloure la materialitat en la condició humana, i per tant **no mitificar només la condició espiritual**. En llenguatge cabalístic dirien no desequilibrar la sefirah Malkhut.

Una altra de les aportacions de Bonastruc ça Porta va ser una de les primeres descripcions de l'ànima, un dels temes claus de la càbala. Va dir que hi ha una ànima animal que tenen totes les criatures (i que les fa respirar o menjar) i una ànima humana emanació directa de Déu. Segles després els cabalistes fixarien encara més nivells de l'ànima, i al primer li dirien Nefesh (ànima animal), al segon Ruakh (l'esperit, que reclama zona de confort), i al tercer Neshamah (l'ànima pròpiament dita, que reclama complir el sentit de la vida). **El que diem popularment la veu de la consciència seria la Neshamah, i la por de tirar-se en pònting seria el Ruakh.** En total van fixar fins a 5 nivells de l'ànima, cadascun més elevat que l'altre fins a arribar a l'espiritualitat màxima, que explicarien la psique humana. Ramban també va definir la importància de la sefirah Keter, que seria una entitat infinita, la glòria, d'on sortirien les altres 9 sefirah. Aquesta visió encara és present a la càbala.

Nahmànides va ser important també perquè el rei Jaume I el va convocar a participar en la famosa **disputa de Barcelona del 1263** per dirimir qui tenia la veritat: el cristianisme o el judaisme. El debat va acabar amb una discussió forta entre els jueus i els dominics, si bé Jaume I va quedar admirat de Bonastruc ça Porta. “Mai havia vist un home defensar tan bé una causa equivocada”, va dir. Van posar una multa a Ramban, que Jaume I va pagar, però la tensió va anar a més i es va haver d'exiliar a la Galilea. Bonastruc ça Porta va morir a Acre, tot just acabades les Croades a Terra Santa i en un territori que havia quedat desolat per la violència.

Isaac el Cec és el segon cabalista més important de Girona, i és famós per la interpretació del *Sefer Yetsirah* (Llibre de la Creació), un petit volum sobre les 22 lletres hebrees i **el funcionament de l'arbre de la vida**, que és un dels puntals de la càbala. Alguns creuen que va ser escrit a Girona, però no se sap del cert. En tot cas el *Sefer Yetsirah* va influir en **l'ars combinatoria de Ramon Llull, com també a les dignitates**, on s'hi ha vist la influència de la idea de les 10 sefirot. Algunes fonts apunten que Llull va influir per la seva banda també en els cabalistes, en la interpretació de les sefirot més elevades. Isaac el Cec es va dedicar a estudiar també l'Ein Sof, el què hi ha quan s'acaba l'univers, i que seria l'infinit diví. Va parlar de les 10 sefirot com a eines d'aquest poder diví.

Revers

El call de Barcelona va despertar a la càbala més tard que el de Girona, però ja hi havia un gran pòsit cultural. Un cas excepcional era Abraham Bar Hiyya (1070-1136 (o 1145), que pertanyia a la nissaga de David com Jesús, era traductor de l'àrab al català, i sobretot era un excepcional matemàtic, fins al punt que va ser **el primer a parlar de les equacions de segon grau**.

En aquest brou de cultura va aparèixer a la capital catalana el principal deixeble de Bonastruc ça Porta, **Salomó ben Adret** (1235-1310), conegut també amb l'acrònim Rashba, que va esdevenir el mestre de la llei hebrea més important de la Catalunya medieval. Des de fa uns anys té un carrer al call. Era prestador de Jaume I (el rei es relacionava de forma estreta amb els jueus de Girona i Barcelona, que van tenir un gran paper en la fundació dels Països Catalans) i va ser rabí de la sinagoga major de la capital catalana. Va fer grans aportacions en jurisprudència jueva, però també estava format en la càbala teosòfica gironina.

I aquí es va covar el conflicte, quan va aparèixer a Barcelona un dels grans de la càbala medieval, si no el més gran, per la revolució que va comportar i la influència carismàtica que va tenir en els grans renovadors del moviment del segle XVI a Safed (Galilea), començant en primeríssim lloc per Isaac Luria. **Parlem d'Abraham Abulafia (1240-1291)**.

Abraham Abulafia

Nascut en una Saragossa que parlava aragonès, quan tenia dos anys la seva família va marxar a Tudela (Navarra), i finalment a Barcelona. Cap al 1270 es va iniciar al call en la denominada càbala lingüística. Què és? Doncs la que respon a la pregunta de com es va crear el món, dient que Déu ho va fer amb les lletres de l'alefat hebreu. Parteix de la base que les lletres hebrees contenen energia de l'Eín Sof, i com que en hebreu cada lletra té un número diferent, es poden trenar, permutar o combinar, amb la qual cosa es mouen energies. Abulafia fa servir permutacions de lletres i repetició de combinacions per arribar a una mena d'èxtasi i buscar la connexió amb la divinitat. Utilitzava per això la guematria, la guia per combinar les energies de les 22 lletres. És una tradició azquenazita que prové de la regió del Rin, i no se sap com la va conèixer. El cas és que ràpidament Abulafia va agafar al call de Barcelona **la fama que podia profetitzar el futur**. Es deia que podia enviar l'ànima a l'Eín Sof i que després tornava amb informació no revelada a la resta de mortals, amb experiències mentals molt arriscades.

הָיִי	אֵלֹד	לֹאֵו	הֶהֱעַ	יִזְלֵ	מִבֵּה	הֶרִינֵ	הֶקֶם
לֹאֵו	כִּלִּי	לִוּו	פֶּהֶל	זֶלֶךְ	יִי	מִלֵּה	וְהֵו
נִתָּה	הֶאֱא	יֶרֶת	שִׂאָה	רִיִּי	אִוִּם	לִכֵּב	וְשִׁר
יִוּו	לֵהוּו	כֹּוֶק	מִזֵּד	אֲנִי	וְזֵעִם	רֵהֶעַ	יִיזֵ
הֶהֱה	מִיכ	וּוֹל	יִלֵּה	סֶאֶל	עֶרִי	עֶשִׁל	מִיָּה
וְהֵו	דִּנִּי	הֶוֶשִׁי	עֶמֶם	זֶנָּא	זִית	מִבֵּה	פֹּוֹי
זֶמֶם	יִיל	הֶרוּז	מִצֵּר	וּמִב	יֵהֶה	עֶזֹו	מִוּי
דֶּמֶב	מִזֶּק	אִיעַ	וְזִבּו	רֶאָה	יִבֵּב	הֶיִי	מִוִּם

Els 72 noms de Déu de la càbala

Abulafia i la seva guematria pràctica **escandalitzaven els seguidors de la càbala teosòfica**, que eren més pròxims a la filosofia i centrats en l'arbre de la vida. Abulafia feia profecies, meditava fins a l'èxtasi, i es basava en el mapa dels 72 noms de Déu i les seves energies codificades. I això no va agradar gens a Ben Adret, que va acabar desqualificant la càbala profètica d'Abulafia, i a partir de llavors se'l va considerar un boig. Va haver de marxar així finalment de Barcelona.

Revers

El papa Nicolau III Viquipèdia

La vida d'Abulafia està plena de llegendes espectaculars. L'episodi més sonat és quan el 1280 va intentar **reunir-se amb el papa Nicolau III per mirar de convertir-lo al judaisme**, cosa que havia visualitzat en una revelació profètica a l'estil de Josep a Egipte. El cabalista va viatjar a Roma, però el Papa no el va voler rebre, i el van advertir que si insistia aniria a la foguera. Nicolau III es va traslladar llavors a la residència d'estiu de Soriano, i Abulafia hi va anar al darrere. Però quan va arribar, el Papa havia mort d'un ictus. Va passar el 22 d'agost del 1280.

La llegenda diu que Abulafia va predir la mort de Nicolau III amb antelació. I el cas és que, tot i la seva peripècia insistent, no el van enviar a la foguera però sí que el van tancar a una presó romana. Fins que una nit dos franciscans van anar a la cel·la i el van

El papa Nicolau III, que pertanyia a la famosa família Orsini, apareix a la *Divina Comèdia* de Dante Alighieri, i a les profecies de Sant Malaquies.

Abulafia, que de jove ja havia viatjat a Judea però es va trobar amb una **batalla sagnant entre els mamelucs i els tàrtars** i va haver de tornar, va viatjar finalment a Sicília, on sembla que va morir. Alguns també situen la mort a la veïna Malta. Es desconeix on està enterrat, però va deixar llibres escrits.

Bibliografia consultada:

Anònim *Llibre de la creació- Sefer Yetsirah* (Edició català-hebreu) (Editorial Fragmenta)

Moshe Idel *Estudios sobre la cábala en Catalunya* (Alpha Decay)

Gershom Scholem *Les grans courants de la mystique juive* (Petite Biblio Payot)

Aryeh Kaplan *Sefer Yetzirah El libro de la creación Teoría i práctica* (Edl)

El Gobierno instalará paneles solares en tu tejado si vives en una de estas 11 provincias

Ayudas Solares 2023 | Patrocinats

Cómo generar ingresos invirtiendo €250 en Amazon u otras CFD empresas

Deja tus datos y comienza ahora mismo

Invest From Home | Patrocinats

Más información

El patrimonio de Víctor Valdés conmociona al mundo